

STRUKTURA VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

- ZÁKLADNÍ ŠKOLA
- OBECNÁ ŠKOLA (OBČANSKÁ ŠKOLA)
- NÁRODNÍ ŠKOLA
- ALTERNATIVNÍ FORMY PRÁCE

Úzké spojení mezi školou a společností dokumentují i proměny školy a celé vzdělávací soustavy

V současnosti mají tyto změny ve většině rozvinutých státech následující společné atributy :

- Ø Prodlužuje se povinná školní docházka
- Ø Roste účast mladých lidí na sekundárním a postsekundárním vzdělávání
- Ø S růstem nabídky je spojena i diverzifikace (výběr) vzdělání, odpovídající měnícím se potřebám a zájmům společnosti i jednotlivců
- Ø Vzdělávací systémy se stávají stále více decentralizovanými, pluralitními a participativními
- Ø centralismus v řízení škol je nahrazován nepřímými nástroji řízení, školy mají větší autonomii a převažují u nich autoregulativní prvky
- Ø Vzdělávací soustavy se proměňují na nové soustavy se svobodnou volbou vzdělávací dráhy

Česká vzdělávací soustava má oddělené úrovně vzdělávání, jímž také odpovídají i různé typy škol:

MATEŘSKÉ ŠKOLY
ZÁKLADNÍ ŠKOLY
GYMNÁZIA
STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY
STŘEDNÍ ODBORNÁ UČILIŠTĚ
VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY
VYSOKÉ ŠKOLY

Obr.

Zásady vzdělávání (§2,zák.561/2004. Sb)

- rovný přístup
- zohledňování vzdělávacích potřeb
- vzájemná úcta, respekt, názorová snášlivost, solidarita a důstojnost účastníků vzdělávání
- bezplatné základní a střední vzdělávání ve školách zřizovaných státem, obcemi, krajem a svazkem obcí
- svobodné šíření poznatků
- zdokonalování procesu vzdělávání

- **hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahovaným cílům**
možnost celoživotního vzdělávání při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání

Rámcový vzdělávací program

- o **Obsah vzdělávání**
- o **Rozsah vzdělávání**
- o **Podmínky vzdělání**
- § **Závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů**
- § **Závazné pro hodnocení výsledků vzdělávání**
- § **Závazné pro tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů**
- § **Závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků**

Školní vzdělávací program

Akreditovaný vzdělávací program VOŠ

Organizace základního vzdělávání (§46):

9 ročníků v členění

- **první stupeň (první až pátý ročník)**
- **druhý stupeň (šestý až devátý ročník)**

V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech 9 ročníků, lze zřídit základní školu, která nemá všechny ročníky.

**Vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením,
kteří se vzdělávají podle upraveného vzdělávacího programu
10 ročníků s předchozím souhlasem MŠMT**

- **první stupeň (první až šestý ročník)**
- **druhý stupeň (sedmý až desátý ročník)**

Ředitel školy může se souhlasem krajského úřadu v přípravné třídě, ve třídách základní školy speciální, popřípadě v dalších třídách základní školy zřídit funkci asistenta pedagoga.

MATEŘSKÉ ŠKOLY

Předškolní výchova je poskytována zpravidla dětem ve věku od tří do šesti let. Mateřské školy mají v naší republice mnohaletou tradici jako doplněk k rodinné výchově .(doplnit informace ze seminární práce studentů). Kromě své funkce sociálně pečovatelské a socializační pomáhají také vyrovnávat rozdíly vyplývající z rozdílného sociálního a kulturního zázemí dětí.

Mateřské školy plní funkci poskytnout potřebné základy k dalšímu rozvoji dítěte a připravují jej k zvládnutí jedné z nejdůležitějších životních situací, tj. zahájení povinného školního vzdělávání. Celková liberalizace vzdělávací soustavy vedla i k žádoucímu uvolnění organizace, volby formy a prostředků výchovného působení. Mateřské školy tak mohou nabízet řadu alternativních výchovných programů vycházejících ze skutečných potřeb dětí.

Statistiky dokladují, že nejvíce jsou v mateřských školách zastoupeny děti starší, tj. pětileté. U těchto dětí je předškolní vzdělávání obzvlášť potřebné vzhledem k jeho adaptační a přípravné funkci k dalšímu školnímu vzdělávání. Řada průzkumů ukázala, že tato adaptační funkce hraje velmi důležitou roli v rozhodování rodičů o umístění dítěte do mateřské školy.

ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Základní školy poskytují základní vzdělávání a jsou základem základního vzdělání. Děti zahajují školní docházku zpravidla v šesti letech *vložit znění zákona*

Jak je známo, základní škola má devět ročníků členěných na I. a II. Stupeň. Poslední čtyři roky školní docházky mohou být absolvovány i na osmiletém gymnáziu. Úspěšným absolvováním deváté třídy žák ukončil povinné základní vzdělání. Tam, kde nejsou podmínky pro zřízení školy se všemi devíti ročníky základního vzdělání, může se zřídit základní škola, která nemá všechny ročníky. Za tím účelem zákon 561/2004 Sb. specifikuje kritéria, případně omezuje vznik takového zařízení určitými kritérii a pravidly.

Základní vzdělání

osvojení strategie učení

motivace k celoživotnímu učení

naučit tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy

účinně komunikovat a spolupracovat

chránit své fyzické a duševní zdraví

chránit vytvořené hodnoty a životní prostředí

být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám

poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování své další životní dráze a svém profesním uplatnění

Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména (§4):

- konkrétní cíle
- formy
- délku
- povinný obsah vzdělávání
- organizační uspořádání
- profesní profil
- podmínky průběhu a ukončování vzdělávání
- zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů
- podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- nezbytné materiální, personální a organizační podmínky
- podmínky BOZ

Možnost jejich změn i v průběhu školního roku v návaznosti na nové právní předpisy (nutnost zveřejnit v dostatečném předstihu).

Školy budou postupovat podle rámcových vzdělávacích programů od 1. září, které následuje po uplynutí dvou let ode dne jejich vydání, a to s účinností od prvního ročníku.

Školní vzdělávací programy (§5):

1. pro vzdělávání, pro něž je vydán rámcový vzdělávací program

- stanoven v souladu s rámcovým vzdělávacím programem
obsah vzdělávání může být uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (např. modulů)

2. pro něž není vydán rámcový vzdělávací program

- stanoví konkrétní cíle vzdělávání
- délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání
- podmínky přijímání uchazečů
- průběh a ukončování vzdělávání
- podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván
- popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek
- P podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Vydává jej ředitel školy nebo školského zařízení.

Zveřejněn na přístupném místě.

Možnost pořizování opisů a výpisů.

Kopie za cenu v místě obvyklou.

Zákon neřeší, zda konkrétní školní vzdělávací program je autorským dílem a zda tedy požívá ochranu podle autorského zákona.

Vzdělávací program pro VOŠ (§6):

konkrétní cíle, formy, délku a obsah vzdělávání

- organizační uspořádání vzdělávání
 - profil absolventa
 - vyučovací jazyk
 - podmínky průběhu a ukončování vzdělávání
 - podmínky vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
 - materiální podmínky, personální podmínky, organizační podmínky
 - podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví
 - podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče ke vzdělávání
- akreditace programu na 3 roky (§185 odst. 2)

ZMĚNY V ZÁKLADNÍM ŠKOLSTVÍ
ZMĚNY, KTERÉ BYLY NAVOZENY NOVÝMI LEGISLATIVNÍMI
PODMÍNKAMI VZNIKLYMI NA ZÁKLADĚ NOVEL školského zákona,
ukončily zřizovatelský monopol státu a daly vzniknout soukromým a církevním školám, dále umožnily rozvinout autonomii škol a posílily pravomoci ředitele škol jako právníckého subjektu. Nové podmínky nebrání iniciativě učitelů a umožňují jim pracovat originálněji a samostatněji. Jednotlivé školy se mohly na obou stupních profilovat v nabídce nepovinných a volitelných předmětů dle schopností, zájmu a potřeb žáků. Je také objektivní skutečností, že na některých školách doposud možnosti změn nebylo využito, učitelé setrvávají stále u starého pojetí výuky ,pohodlně využívající předkládaných učebních plánů .